

Tots som carlins

"El gran secret del bon nacionalisme espanyol, el secret més ben guardat i ara descobert, la seua sacrificada virtut, és no haver existit mai, o haver existit massa poc. Per això, ai dolor, van nàixer els nacionalismes basc i català i no, com pensa gent lleugera i malèvola, per la raó contrària o per cap altra."

No passa setmana, últimament, que els pensadors del liberalisme espanyol no ens oferisquen alguna sorpresa i novetat. Tenen por —com un servidor— que torne al govern la dreta eterna, repartint retrats d'Azana amb una mà i del general Franco amb l'altra, tenen pànic —jo també— que l'aznarisme triomfant ocupe l'ànima i el cos de la nació espanyola, i alcen com poden les defenses. Per cert, vull registrar el mot "aznarisme", encara no l'he vist escrit mai, i existeix. Tots mirem de fer el que podem, ells allà i nosaltres ací, però la invenció conceptual que ara gasten com arma definitiva, jo la veig cada dia menys clara: l'invent és una construcció que es diu *nacionalisme constitucional* o alguna cosa equivalent, potser patriotisme de la constitució, i si calguera i fóra el cas es diria, com a Alemanya, lleialtat federal. Com si tot fóra la mateixa cosa, el patriotisme, el nacionalisme i la constitució. Com si una constitució fóra, ara que convé, tan sagrada i eterna com Espanya. Comprenc que la dreta espanyola se'n riga amb ganes: són bèsties, i per tant tenen instint.

L'última troballa d'aquest *nacionalisme liberal* (val a dir, socialista i similars), és la seua pròpia inexistència. Cosa prodigiosa i mai no vista: el gran secret del bon nacionalisme espanyol, el secret més ben guardat i ara descobert, la seua sacrificada virtut, és no haver existit mai, o haver existit massa poc. Per això, ai dolor, van nàixer els nacionalismes basc i català i no, com pensa gent lleugera i malèvola, per la raó contrària o per cap altra: "*los nacionalismos catalán y vasco crecieron en la medida en que el nacionalismo español no existía o era débil*", escriu el senyor Santos Juliá, acreditat ideòleg, i es lamenta que l'estat espanyol va ser massa fluix per unificar allò que havia d'unificar, no com el francès, per exemple, i si no miren vostès com els bascos de França no fan tant de soroll com els d'Espanya. Tot per falta d'un bon nacionalisme progressista i liberal i per falta també, afegeix, per si era poc, d'un bon nacionalisme espanyol conservador. O siga que no n'hi havia, ni d'una mena ni de l'altra: són innocents. Llavors, continua la història *revisited*, passà el que havia de passar: "*el lugar que dejaron medio vacío los progresistas y conservadores, lo llenó a rebosar la Iglesia y el Ejército*", i per tant, alerta companys, "*sólo cuando la política se ha visto dominada por estas instituciones, ha surgido el afán compulsivo de edificar una identidad nacio-*

nal española sobre un Estado unificador". Suppose que s'ho creu, altrament, suppose també, no ho escriuria. I deu pretendre que els lectors s'ho creguen també. Que les províncies, l'escola monolingüe castellana, i altres bromes innòcues, són només un invent dels generals de divisió, i que la Guàrdia Civil és un invent dels bisbes en el poder. No continue, i passe a la teoria complementària.

Resulta que, com que no hi ha hagut nacionalisme espanyol per falta de guerres exteriors durant el segle XIX ("*sin autentico enfrentamiento militar con el exterior no hay nacionalismo español*", paraula del senyor Gil Calvo, sociòleg de marca), l'únic fenomen que ha sorgit en aquesta part d'Europa "*no es nacionalismo español sino nacionalismo antiespañol (o 'carlista')*" en aquells territoris que es van enfrontar militarment a la capital: Catalunya, Navarra, País Basc, Galícia. S'oblida del carlisme aragonès i valencià, però ja es comprèn. S'oblida, sobretot de pensar la cara que haurien fet els carlins, tots els carlins, si hagueren sentit una interpretació com aquesta: el carlisme com a "*nacionalisme antiespanyol*", valga'm Déu! Perquè parlaven dels "*fueros*" al costat de "*Dios, Patria y Rey*", i perquè després vingué Torras i Bages o don Sabino Arana, en terra de carlistes rebotats. Són ganes de confondre l'enemic. Ells, en la teoria de Gil Calvo com en la de Santos Juliá, són innocents, que és el que calia demostrar. El problema, diu, és que aquelles guerres civils —inclosa la del trenta-sis: però en aquesta, dic jo, on eren els carlistes?— estan encara sense resoldre, "*pues los vencedores no han sabido ganarlas ni por tanto los vencidos han podido superar su derrota*". Fantàstic, sobretot perquè els vençuts són sempre els carlins, per molt que es disfressen de rojos, de republicans o de Lluís Companys. Altrament la conclusió no s'explica. I la conclusió és aquesta: "*De ahí que hoy subsista más pujante que nunca no el imposible nacionalismo español, sino los resentidos e irredentos nacionalismos carlistas*". Que no sabem quin era el nostre pecat? Doncs, ara ja ho sabem. I que el Nostre Senyor ens agafe confessats.

Joan F. Mira